

๒. เขตการปกครอง

จังหวัดชัยนาท แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ๕๒ ตำบล ๕๐๕ หมู่บ้าน ๘ เทศบาล (สำนักงานเทศบาลตำบล ๘ เทศบาลเมือง ๑) และ ๕๑ องค์การบริหารส่วนตำบล (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม ๒๕๕๘/ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท) มีประชากรทั้งสิ้น ๒๕๔,๕๗๕ คน เป็นผู้ชาย ๑๒๐,๙๔๖ คน ผู้หญิง ๑๓๓,๖๒๙ คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น ๘๘,๐๑๑ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๙/ที่มา : เอกสารประกอบการประชุมผลการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. และข้อมูลพื้นฐาน ปี ๒๕๕๘ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยนาท)

ตารางที่ ๑ ข้อมูลทำเนียบปกครองท้องที่ และข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร จังหวัดชัยนาท ปี ๒๕๕๘

ที่	อำเภอ	จำนวน				พื้นที่ทั้งหมด		จำนวนครัวเรือน**
		ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.	(ไร่)	(ตร.กม.)	
๑	เมืองชัยนาท	๙	๘๒	๗	๒	๑๖๓,๓๖๙.๓๘	๒๕๕.๓๓๗	๑๘,๗๐๙
๒	มโนรมย์	๗	๔๐	๓	๕	๑๔๑,๐๒๕	๒๕๕.๖๔๔	๙,๑๐๕
๓	วัดสิงห์	๗	๔๗	๓	๔	๑๕๘,๕๑๒.๕๐	๓๑๕.๓๑๘	๗,๘๖๐
๔	สรรพยา	๗	๕๕	๘	๑	๑๔๒,๖๖๘.๗๕	๒๒๘.๒๗๗	๑๒,๒๓๑
๕	สรรคบุรี	๘	๙๒	๘	๑	๒๒๖,๕๗๕	๓๕๔.๗๙๖	๑๗,๐๐๘
๖	หันคา	๘	๑๐๐	๖	๔	๓๔๔,๕๒๕	๕๒๙.๓๓๔	๑๒,๙๒๘
๗	หนองมะโมง	๔	๔๑	๒	๒	๒๐๔,๘๕๐	๒๙๑.๐๐๐	๕,๖๗๐
๘	เนินขาม	๓	๔๘	๑	๒	๑๘๒,๗๓๑.๒๕	๒๗๐.๐๐๐	๕,๒๓๖
รวม		๕๓	๕๐๕	๘		๑,๕๖๔,๒๕๖.๘๗	๒,๔๖๙.๗๔๖	๘๘,๐๑๑

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชัยนาท ; ธันวาคม ๒๕๕๘ / **สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยนาท; มีนาคม ๒๕๕๙

๓. ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชัยนาทมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่สูง ที่ราบ ที่ราบลุ่มและมีพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น มีภูเขาสลับเป็นบางช่วง โดยมีลักษณะที่สูงจากทิศตะวันตกและทิศเหนือลาดสู่ที่ราบส่วนใหญ่ตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัด ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนริมแม่น้ำเป็นเวลานานจนดินชั้นบนกลายเป็นที่ราบ โดยสรุปแบ่งสภาพภูมิประเทศออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. บริเวณที่ราบลุ่ม พื้นที่ประมาณร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ พื้นที่ตอนกลาง ตอนใต้ และตะวันออกของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบจนถึงพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น

๒. บริเวณที่ราบสลับเนินเขาเตี้ย ประกอบด้วยพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นถึงลูก สลับที่ราบและภูเขาลูกกระจายอยู่ทั่วไป ลาดเทสู่ที่ราบภาคกลางครอบคลุมพื้นที่ทิศตะวันตกและด้านเหนือของจังหวัด

นอกจากลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบแล้ว ยังมีเนินเขาเล็ก ๆ ขนาดประมาณ ๑-๓ กิโลเมตร กระจายอยู่ทั่วไป ที่สำคัญ ได้แก่ เขารธรรมามูล เขาพลอง เขาท่าพระ เขาระดี่ เขาไก่ห้อย เขาสารพัดดี เขาราวเทียน เขาแก้ว และเขาสรรพยา เป็นต้น

๔. ลักษณะดิน

จังหวัดชัยนาท มีกลุ่มชุดดิน ทั้งหมด ๑๘ กลุ่ม สามารถแบ่งกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ ๕ กลุ่มตามความเหมาะสมสำหรับการเกษตร ดังนี้

๑) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๔ และ ๗ มีเนื้อที่ประมาณ ๘๖๙,๖๒๔ หรือประมาณร้อยละ ๕๖.๓๔ ของพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณตอนกลาง ตอนใต้และตะวันออกของจังหวัด มีลักษณะเป็นดินละเอียดเหนียว

๒) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ (สับปะรด ข้าวฟ่าง อ้อย ถั่วลิสง มันสำปะหลัง และละหุ่ง) ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๖,๓๘ และ ๔๐ และหน่วยแผนที่ ๕๖B มีพื้นที่ประมาณ ๓๒๖,๕๘๗ ไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๑๔ ของพื้นที่จังหวัด กระจายอยู่ทั่วไปทางทิศตะวันตกของจังหวัด

๓) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับพืชผักและไม้ผลไม้ยืนต้น ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๖ และ ๕๖ มีพื้นที่ประมาณ ๑๗๔,๑๔๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑.๒๘ ของพื้นที่จังหวัด ดินกลุ่มนี้มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า

๔) กลุ่มดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกหญ้าหรือทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓๖,๓๘,๔๐,๔๘ และ ๕๖ มีพื้นที่ประมาณ ๓๓๙,๘๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๒๒.๐๐ ของพื้นที่จังหวัด สภาพเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างลาดกึ่งเนินเขา

๕) กลุ่มดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเกษตร ลักษณะเป็นภูเขาและเทือกเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ จึงควรรักษาสภาพตามธรรมชาติไว้ เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธาร ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๒๙,๔๕๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๙๑ ของพื้นที่จังหวัด

๕. ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดชัยนาทมีอุณหภูมิคล้ายคลึงกับจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดผ่านประจำฤดู ทำให้สามารถแบ่งฤดูกาลออกได้ ๓ ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน ระยะเวลาเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม จึงมีลมจากทิศใต้และตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนและชื้น พัดจากมหาสมุทรอินเดียผ่านอ่าวไทย ปกคลุมประเทศไทยทำให้มีฝนตกชุกโดยทั่วไป

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะพัดพาเอาความแห้งแล้งและความหนาวเย็นจากประเทศจีนเข้ามาปกคลุมประเทศไทย ทำให้มีอากาศหนาวเย็นโดยทั่วไป

๖. ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

๖.๑ ปริมาณน้ำฝน จากข้อมูลในช่วงปี ๒๕๔๙-๒๕๕๙ พบว่าฝนปี ๒๕๕๓ มีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในรอบ ๑๐ ปี โดยมีปริมาณน้ำฝนเท่ากับ ๑,๔๕๐.๔ มิลลิเมตร รองลงมา คือ ในปี ๒๕๕๑ มีปริมาณน้ำฝนเท่ากับ ๑,๔๒๑.๖๐ มิลลิเมตร ส่วนปีที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด คือ ปี ๒๕๕๐ มีปริมาณน้ำฝนเพียง ๗๙๖.๒๐ มิลลิเมตร รองลงมาคือปี ๒๕๔๘ มีปริมาณน้ำฝน ๗๘๕.๕๐ มิลลิเมตร

๖.๒ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ ในช่วงปี ๒๕๔๙-๒๕๕๙ พบว่าในปี ๒๕๕๖ มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๓๖.๔๒ องศาเซลเซียส ส่วนปี ๒๕๕๕ มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ ๑๘.๙๐ องศาเซลเซียส สำหรับความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดเท่ากับ ๙๗% ในปี ๒๕๔๘ ส่วนความชื้นสัมพัทธ์ต่ำที่สุดเท่ากับ ๑๒% ในปี ๒๕๕๕ (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ ข้อมูลอุตุนิยมวิทยาเป็นรายปีของจังหวัดชัยนาท

ปี	ปริมาณฝน รวมตลอดปี (มม.)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)			อุณหภูมิ (°C)		
		เฉลี่ย	ต่ำสุด เฉลี่ย	สูงสุด เฉลี่ย	เฉลี่ย	ต่ำสุด เฉลี่ย	สูงสุด เฉลี่ย
๒๕๔๙	๑,๑๖๘.๐๐	๖๗.๐๘	๔๐.๑๖	๙๓.๕๐	๒๓.๔๕	๑๙.๓๐	๓๓.๔๑
๒๕๕๐	๗๙๖.๒๐	๖๒.๘๙	๓๘.๗๗	๙๒.๐๐	๒๘.๑๖	๒๓.๘	๓๓.๒๘
๒๕๕๑	๑,๔๒๑.๖๐	๖๐.๔๖	๒๕.๒๕	๖๕.๖๗	๒๙.๓๕	๒๓.๕๖	๓๕.๑๓
๒๕๕๒	๑,๐๘๗.๘๐	๖๓.๗๕	๓๗.๒๕	๙๐.๒๕	๒๘.๒๙	๒๑.๐๕	๓๕.๕๓
๒๕๕๓	๑,๔๕๐.๔๐	๖๒.๘๕	๓๕.๘๗	๘๙.๘๔	๒๙.๑๕	๒๓.๔๕	๓๔.๘๔
๒๕๕๔	๑,๒๐๖.๒๐	๖๘.๕๘	๔๑.๓๓	๘๗.๙๒	๒๘.๓๕	๒๓.๖๗	๓๒.๙๗
๒๕๕๕	๑,๐๗๗.๘๐	๙๗.๐๐	๑๒.๐๐	๕๕.๐๐	๔๐.๓๐	๑๘.๙๐	๒๙.๖๐
๒๕๕๖	๑,๒๘๖.๐๐	๖๖.๐๘	๓๖.๔๒	๙๕.๗๕	๒๙.๖๒	๒๑.๓๘	๓๖.๔๒
๒๕๕๗	๑,๐๒๔.๘๐	๖๕.๑๖	๓๗.๙๒	๙๒.๕๘	๒๕.๘๓	๒๓.๔๘	๓๓.๕๓
๒๕๕๘	๙๘๕.๘๐	๗๓.๘๓	๗๑.๙๒	๙๗.๐๐	๒๘.๔๓	๒๑.๓๑	๓๖.๗๕
๒๕๕๙	๑,๒๔๖.๓๐	๖๙.๐๐	๔๖.๗๕	๙๑.๓๓	๒๙.๓๖	๒๓.๘๗	๓๔.๗๙

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดชัยนาท ; มกราคม ๒๕๖๐

๗. ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ

๗.๑ ป่าไม้ จังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๒ ป่า คือ

๗.๑.๑ ป่าสงวนแห่งชาติ จังหวัดชัยนาทมีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒ ป่า คือ

๑) ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาช่องลม และป่าเขาหลัก ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๘๘ (พ.ศ.๒๕๐๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พ.ศ.๒๔๘๑ เนื้อที่ประมาณ ๕๔.๙๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๔,๓๖๘.๗๕ ไร่ อยู่ในท้องที่ตำบลวังตะเคียน ตำบลหนองมะโมง และตำบลสะพานหิน อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท มีลักษณะเป็นภูเขาหินปูนลูกน้อย-ใหญ่ สภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณผสมป่าเต็งรัง มีไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง พรรณไม้เด่นที่พบ ได้แก่ มะค่าโมง ตะเคียน ประดู่ แดง เขว้า สวอง เสลา เต็ง รัง รกฟ้า สะเดา พุทธรักษา มะค่าแต้ มะกอกป่า โมกมัน เพกา เสี้ยว และกระถินยักษ์ โดยมีจันทรผาชื่นอยู่ทั่วไปบริเวณหน้าผา

๒) ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาราวเทียน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๐๖ (พ.ศ.๒๕๑๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ เนื้อที่ประมาณ ๗๐.๓๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔๓,๙๖๒ ไร่ อยู่ในท้องที่ตำบลไพรนกยูง และตำบลเด่นใหญ่ อำเภอหันคา ตำบลเนินฆ้อ ตำบลสุขเดือนห้า และตำบลกะบกเตี้ย อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท มีลักษณะเป็นเทือกเขาลูกยาวต่อเนื่องกัน สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ และบางส่วนเป็นป่าเต็งรัง พรรณไม้เด่นที่พบ ได้แก่ ประดู่ ชิงชัน มะค่าแต้ เต็ง รัง ตะแบก แดง สวอง มะกา มะม่วงหาวแมงวัน กระพี้จั่น กระโดน มะขามป้อม เปล้า โมกมัน และขงโค โดยมีไม้ไผ่รวกขึ้นกระจายอยู่ทั่วไป

ซึ่งป่าสงวนแห่งชาติทั้ง ๒ ป่า มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ ดังนี้

ตารางที่ ๓ การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินป่าไม้

ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	เนื้อที่ (ไร่)			
	ทั้งหมด	เพื่อการอนุรักษ์ (C)	เพื่อเศรษฐกิจ (E)	เหมาะสมแก่เกษตรกรรม (A)
๑. ป่าเขาช่องลมและป่าเขาหลัก	๓๔,๓๖๘.๗๕	๑๔,๐๐๗.๗๕	๑๓,๔๘๖	๖,๘๗๕
๒. ป่าเขาราวเทียน	๔๓,๙๖๒	๒๐,๔๘๗	๑๙,๐๐๐	๔,๓๗๕

โดยกรมป่าไม้ได้ส่งมอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมทั้ง ๒ ป่า ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้

ตารางที่ ๔ การดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ที่	ชื่อป่าสงวน	เนื้อที่ตามประกาศ (ไร่)	ส่งมอบ ส.ป.ก. (ไร่)	คงเหลือ (ไร่)
๑.	ป่าเขาช่องลม และป่าเขาหลัก	๓๔,๓๖๘.๗๕	๒๐,๓๖๑	๑๔,๐๐๗.๗๕
๒.	ป่าเขาราวเทียน	๔๓,๙๖๒	๒๐,๙๙๓	๒๒,๙๖๙
	รวม		๔๑,๓๕๔	๓๖,๙๗๖.๗๕

ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชัยนาท ได้รับมอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมจากกรมป่าไม้ จำนวน ๔๑,๓๕๔ ไร่ โดยในปี ๒๕๓๒ ได้กันคืนพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพป่า และมีภาระผูกพันไม่เหมาะสมต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกลับคืนให้กรมป่าไม้ ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ ปัจจุบัน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชัยนาท ดำเนินการออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ เต็มพื้นที่แล้ว คงเหลือพื้นที่ประมาณ ๑๐ ไร่ และไม่มีการบุกรุกพื้นที่ ส.ป.ก.แต่อย่างใด (ที่มา : รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าจังหวัดชัยนาท (คปป.จ.) ครั้งที่ ๕/๒๕๕๙ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๗.๑.๒ ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

จังหวัดชัยนาท มีพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ครอบคลุมเกือบทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอสรรคบุรี ดังนี้

ตารางที่ ๕ พื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

ลำดับที่	ชื่อเขา	ที่ตั้ง			เนื้อที่ (ไร่-งาน-ตารางวา)
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
๑.	เขารธรรมามูล	๑,๒,๗	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	๑,๐๕๐-๓-๑
๒.	เขากระตี่	๒,๑๐	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	๔๓๓-๓-๔๑
๓.	เขاب้านกล่ำ	๕,๖,๘	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	๑,๘๓๔-๑-๑๗
๔.	เขาท่าพระ	๓	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๑๘๔-๒-๕๐
๕.	เขาพลอง	๔	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๓๔๐-๓-๑๐
๖.	เขาดิน	๑	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๑๕๒-๓-๓๓
๗.	เขาขยาย	๘	เขาท่าพระ	เมืองชัยนาท	๑๗๕-๓-๖๗
๘.	เขาแหลม	๕	ไร่พัฒนา	มโนรมย์	๖๔๗-๓-๙๐
๙.	เขาสรรพยา	๑	สรรพยา	สรรพยา	๑๓๗-๐-๙๐
๑๐.	เขาหนองหลวง	๗	วังหมัน	วัดสิงห์	๑๗๗-๓-๖๔
๑๑.	เขาปักเป้า	๗	วังหมัน	วัดสิงห์	๑๓๗-๐-๐
๑๒.	เขาสารพัดดี	๗	บ้านเขื่อน	หันคา	๒๘๘-๒-๕๒
๑๓.	เขาหนองสอ	๗	บ้านเขื่อน	หันคา	๔๓๓-๒-๖๓
๑๔.	เขาน้อย	๑๐,๑๕	หนองแขง	หันคา	๘๕๘-๒-๘๘
๑๕.	เขาเต่าเหลือง	๖	วังหมัน	วัดสิงห์	๔๐-๐-๙๙
๑๖.	เขาไร่ (หนองน้ำใส)	๓,๑๐	ไพรนกยูง	หันคา	๑๐๐-๑-๑๗
๑๗.	เขาราบ	๕	ไพรนกยูง	หันคา	๙๐-๒-๔
๑๘.	เขาคู่	๕,๑๒	ไพรนกยูง	หันคา	๗๕๖-๑-๒๕
๑๙.	เขาหนองหลวง (ไร่แพน)	๗	ไพรนกยูง	หันคา	๑๒๗-๒-๕๐
๒๐.	เขากล่ำ	๙,๑๑	ไพรนกยูง	หันคา	๘๙๓-๒-๒๙
๒๑.	เขากระเจียว	๑๐	เด่นใหญ่	หันคา	๒๗๖-๒-๘๙
๒๒.	เขาวัด	๑๐	เนินขาม	เนินขาม	๕๘-๒-๙๓
๒๓.	เขามอยายกา	๑๓	เนินขาม	เนินขาม	๑๓๐-๑-๒๘
๒๔.	เขารวก	๑๘	เนินขาม	เนินขาม	๒๘๔-๓-๑๐
๒๕.	เขาดิน	๑	หนองมะโมง	หนองมะโมง	๘๔-๒-๖๓
๒๖.	เขาพนมเกิน	๓,๖,๑๑	วังตะเคียน	หนองมะโมง	๑,๓๑๘-๐-๐
รวม					๑๐,๙๙๕-๓-๗๒

ที่มา : รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าจังหวัดชัยนาท (คปป.จ.) ครั้งที่ ๕/๒๕๕๙
วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

๗.๑.๓ ป่าชุมชน

จังหวัดชัยนาท มีพื้นที่ป่าชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งจากกรมป่าไม้ จำนวน ๕๔ หมู่บ้าน ๕๐ โครงการ เนื้อที่ ๑๘,๔๘๐-๒-๒๑ ไร่ โดยมีป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง หมู่ที่ ๑๐ ตำบลเนินขาม อำเภอนีนขาม จังหวัดชัยนาท ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นป่าชุมชนแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๒ และป่าชุมชนแห่งนี้ ได้รับพระราชทาน ธงพิทักษ์ป่า เพื่อนักศึกษาชีวิต ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยนางสายชล พวงพิกุล ประธานเครือข่ายป่าชุมชน เขาราวเทียนทอง รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งป่าชุมชนในจังหวัดชัยนาท มีกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ (ที่มา : รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าจังหวัดชัยนาท (คปป.จ.) ครั้งที่ ๕/๒๕๕๙ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙) ดังนี้

ตารางที่ ๖ พื้นที่ป่าชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งจากกรมป่าไม้

อำเภอ	จำนวน (แห่ง)	พื้นที่โดยประมาณ (ไร่)
เมืองชัยนาท	๑๔	๓,๘๓๒-๒-๐๓
มโนรมย์	๔	๑,๐๕๔-๓-๙๐
วัดสิงห์	๕	๔๙๓-๑-๔๔
สรรพยา	-	-
สรรคบุรี	๒	๒๕-๐-๐
หันคา	๑๔	๖,๓๐๑-๒-๗๘
หนองมะโมง	๑๐	๔,๐๐๐-๒-๙๑
เนินขาม	๕	๒,๗๗๒-๑-๑๕
รวม	๕๔	๑๘,๔๘๐-๒-๒๑

ที่มา : กรมป่าไม้ ; ปี ๒๕๕๙

๗.๒ แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑) แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านอำเภอมโนรมย์ อำเภอวัดสิงห์ อำเภอเมืองชัยนาท และอำเภอสรรพยา ความยาวของแม่น้ำที่ไหลผ่านจังหวัดชัยนาท ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร

๒) แม่น้ำท่าจีน แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งขวาที่ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ ไหลไปทางทิศตะวันตก แล้วจึงหักไหลลงใต้ทางใต้ เรียกว่า แม่น้ำมะขามเฒ่า ไหลผ่านอำเภอวัดสิงห์ และอำเภอหันคา เข้าเขตจังหวัดสุพรรณบุรี เรียกว่า แม่น้ำสุพรรณบุรี

๓) แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาทางฝั่งขวาที่ปากแพรก เหนือวัดพระบรมธาตุ ตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท ไหลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ผ่านอำเภอเมืองชัยนาท อำเภอสรรคบุรี

๔) บึง และหนองน้ำธรรมชาติ มีกระจายอยู่ทั่วไป มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๘ แหล่ง คิดเป็นพื้นที่เก็บน้ำเฉพาะหนอง บึง รวม ๔,๒๙๓ ไร่ ปัจจุบันแหล่งน้ำต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่มีสภาพตื้นเขินไม่สามารถเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดปี หนอง บึงที่สามารถใช้ได้ในฤดูแล้ง มีจำนวน ๙๒ แห่ง

๕) ห้วย หรือลำคลองธรรมชาติ มีอยู่กระจายอยู่ทั่วไป มีเฉพาะฤดูฝน มีฝายและทำนบเป็นหลัก เพื่อเก็บกักน้ำไว้เป็นระยะ

๗.๓ แหล่งน้ำชลประทาน จังหวัดชัยนาทมีโครงการของกรมชลประทานเข้ามาดำเนินการทั้งโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๗๐ % ของพื้นที่การเกษตร มีโครงการชลประทานรวมทั้งสิ้น ๘ โครงการ มีพื้นที่โครงการ ๗๗๖,๒๐๘ ไร่ ประกอบด้วย

ตารางที่ ๗ พื้นที่การเกษตรที่อยู่ในเขตพื้นที่ชลประทาน

ชื่อโครงการ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่รับน้ำ
๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนเจ้าพระยา	เพื่อจัดสรรให้โครงการต่าง ๆ	
๒. โครงการชลประทานชัยนาท	๖๗,๗๔๔	อ.วัดสิงห์
๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาชัย	๒๓๘,๓๐๗	อ.เมืองชัยนาท อ.สรรพยา อ.สรรคบุรี และ อ.หันคา
๔. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพลเทพ	๙๖,๓๐๐	อ.เมืองชัยนาท อ.วัดสิงห์ และ อ.หันคา
๕. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าโบสถ์	๘๑,๓๖๒	อ.หันคา และ อ.วัดสิงห์
๖. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช	๓๙,๔๑๐	อ.สรรพยา
๗. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชัยนาท	๑๑,๑๐๐	อ.สรรคบุรี
๘. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามโนรมย์	๑๖๔,๓๖๙	อ.มโนรมย์ อ.เมืองชัยนาท และ อ.สรรพยา

นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๔ โครงการ คือ

๑) โครงการชลประทานท่าฉนวน-วัดโคก ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอมโนรมย์ จำนวน ๒๐,๑๘๘ ไร่ เป็นลักษณะการชลประทานส่งน้ำด้วยไฟฟ้า

๒) โครงการชลประทานทุ่งวัดสิงห์ ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอวัดสิงห์ และอำเภอหันคาบางส่วน จำนวน ๖๗,๗๔๔ ไร่ เป็นลักษณะการชลประทานส่งน้ำด้วยไฟฟ้า

๓) โครงการเขาแก้ว ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานในเขตอำเภอมโนรมย์ จำนวน ๘,๖๐๐ ไร่

๔) โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของการพลังงานแห่งชาติ จำนวน ๑ แห่ง ส่งน้ำให้พื้นที่อำเภอวัดสิงห์ หมู่ ๑,๒ ตำบลมะขามเฒ่า จำนวน ๒,๓๐๐ ไร่

ตารางที่ ๘ ข้อมูลพื้นที่ในเขต/นอกเขตโครงการชลประทานของอำเภอต่าง ๆ

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด ๑๐๐% (ไร่)	พื้นที่ในเขตโครงการชลประทาน (ไร่)	พื้นที่นอกเขตโครงการชลประทาน (ไร่)
เมืองชัยนาท	๑๕๙,๖๑๑	๑๑๒,๐๓๔	๔๗,๕๗๗
มโนรมย์	๑๔๑,๐๒๗	๘๑,๙๗๙	๕๙,๐๔๘
วัดสิงห์	๑๗๔,๐๙๙	๖๕,๑๘๘	๑๐๘,๙๑๑
สรรพยา	๑๔๒,๖๗๓	๑๑๕,๒๗๕	๒๗,๓๙๘
สรรคบุรี	๒๒๑,๗๔๗	๑๘๑,๘๐๓	๓๙,๙๔๔
หันคา	๓๓๗,๐๒๗	๑๔๒,๓๑๓	๑๙๔,๗๑๔
หนองมะโมง	๒๐๔,๘๕๐	-	๒๐๔,๘๕๐
เนินขาม	๑๖๒,๕๕๗	-	๑๖๒,๕๕๗
รวมทั้งสิ้น	๑,๕๔๓,๕๙๑	๖๙๘,๕๙๒	๘๔๔,๙๙๙

ที่มา : สำนักชลประทานที่ ๑๒ จังหวัดชัยนาท ปี ๒๕๕๙ / ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๕๙

๗.๔ แหล่งน้ำใต้ดิน

จากรายงานและแผนที่อุทกธรณีวิทยาของจังหวัดชัยนาท แสดงให้เห็นถึงปริมาณและคุณภาพของน้ำบาดาลในท้องที่ต่าง ๆ ของจังหวัด สำหรับชั้นน้ำบาดาลในจังหวัดชัยนาท สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) น้ำบาดาลบ่อน้ำตื้น (Qcp) เป็นชั้นน้ำบาดาลที่อยู่ระดับความลึกตั้งแต่ ๔๐-๖๐ ฟุต บางแห่งลึกถึง ๑๐๐ ฟุต ปริมาณน้ำอยู่ในอัตรา ๖๐-๘๐ แกลลอนต่อนาที พบในพื้นที่ลุ่มน้ำหลากทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่อำเภอมโนรมย์ อำเภอเมืองชัยนาท และอำเภอสรรคบุรี

๒) น้ำบาดาลระดับลึกปานกลาง (Qcr) ชั้นน้ำอยู่ที่ระดับลึก ๑๕๐-๓๐๐ ฟุต ปริมาณน้ำอยู่ในอัตรา ๓๐-๕๐ แกลลอนต่อนาที พบส่วนใหญ่ทางตอนกลางของจังหวัด

๓) ชั้นน้ำบาดาลในหินแข็ง (Pcms,D-Emm,Gr&Vc) จัดเป็นประเภทไม่เหมาะสมเป็นแหล่งน้ำบาดาลที่ดี เนื่องจากโอกาสเก็บน้ำจะได้ในช่องว่างที่เกิดรอยหินแตกเท่านั้น ปริมาณน้ำอัตราไม่เกิน ๑๐ แกลลอนต่อนาที